

PROGRAM KONCERTU

Neděle 25. května 2008

19.30 hodin

Koncertní sál

Domu kultury města Ostravy

Janáčkův máj

PROGRAM KONCERTU

Carl Maria von Weber

Oberon, předehra k opeře

Ludwig van Beethoven

Symfonie č. 8 F dur op. 93

Allegro vivace e con brio

Allegretto scherzando

Tempo di menueto

Allegro vivace

Richard Strauss

Sinfonia domestica

Introdukce

Scherzo

Adagio

Finale

Epilog

Dresdner Philharmonie

Rafael Frühbeck de Burgos – dirigent

PARTNER KONCERTU

OSTRAVSKÉ VODÁRNY A KANALIZACE, a.s.

Koncert je věnován 100. výročí narození
Herberta von Karajana

Rafael Frühbeck de Burgos

Po svém prvním angažmá šéfdirigenta Symfonického orchestru v Bilbao stál postupně v čele Madridského národního orchestru, Symfonického orchestru Düsseldorf, Montrealského symfonického orchestru a stal se také hlavním hostujícím dirigentem Národního symfonického orchestru Washington D.C. a Nippon Yomiuri Orchestra v Tokiu. V devadesátých letech byl šéfdirigentem Vídeňských symfoniků a Rozhlasového symfonického orchestru Berlín a hudebním ředitelem Deutsche Oper v Berlíně. Jako hostující dirigent spolupracuje s četnými velkými orchestry v Evropě, zámoří, Japonsku a Izraeli a řídí operní představení v Evropě a USA. Pravidelně jej zvou nejdůležitější evropské festivaly. V r. 1998 se stal emeritním dirigentem Španělského národního orchestru, od sezóny 2003/04 prvním hostujícím dirigentem Drážďanské filharmonie a o rok později jejím šéfdirigentem. Společně absolvovali několik koncertních cest po Evropě i velmi úspěšná turné v USA a Jižní Americe. Pro různé společnosti natočil více než 100 nahrávek, mezi nimi Bizetovu Carmen, Orffovu Carminu buranu, Stravinského Svěcení jara nebo kompletní dílo svého krajana Manuela de Falla. V r. 2004 vyšla jeho první nahrávka s Drážďanskou filharmonií s díly R. Strausse Don Quijote, Don Juan a Till Eulenspiegel, následovala Straussova Alpská symfonie a suita z Růžového kavalíra a pod názvem „Přídavky“ sestřih silvestrovského a novoročního koncertu 2006/07. V r. 2007 následovaly nahrávky skladeb A. Brucknera, R. Wagnera a J. Brahmsa.

Drážďanská filharmonie

Koncertní orchestr hlavního města spolkové země Sasko svými 80 koncerty ročně podstatně ovlivňuje kulturní život města. Na svých zahraničních hostováních procestoval již celou Evropu, zavítal i do Číny, Japonska, Izraele, Jižní Ameriky a do USA. Vznik Drážďanské filharmonie je spojen s otevřením prvního koncertního sálu 29. listopadu 1870, kde se od r. 1885 konají pravidelné filharmonické koncerty. Ve své době prováděli vlastní díla s orchestrem takoví skladatelé jako J. Brahms, P. I. Čajkovskij, A. Dvořák nebo R. Strauss.

Světové slávy dosáhl orchestr v třicátých letech 20. století především pod vedením Paula van Kempen a Carla Schurichta. Všechny Brucknerovy symfonie zazněly v původní verzi poprvé v jejich podání! Úspěchy k dirigentskému pultu přivedly význačné hostující dirigenty, jako byli Hermann Abendroth, Fritz Busch, Eugen Jochum, Joseph Kleilbert, Erich Kleiber, Hans Knappertsbusch, Franz Konwitschny nebo Arthur Nikisch. Od r. 1945 do devadesátých let byli šéfdirigenty Heinz Bongartz, Horst Förster, Kurt Masur, Günther Herbig, Herbert Kegel, Jörg-Peter Weigle a Michel Plasson, jejichž působení je doloženo řadou gramofonových a CD nahrávek. Od sezóny 2004/05 je šéfdirigentem rovněž umělec světového formátu, Španěl Rafael Frühbeck de Burgos. Čestným dirigentem zůstává Kurt Masur.

K orchestru jsou připojena čtyři sborová tělesa: Filharmonický sbor, Filharmonický komorní sbor, Filharmonický chlapecký sbor a Filharmonický dětský sbor.

Carl Maria von WEBER (1786–1826)

byl první skutečný romantik, tvůrce první německé romantické opery, která ovlivnila nezaměnitelně další vývoj tohoto žánru. Vyrostl v tuláckém prostředí kočovné divadelní společnosti svých rodičů. Ačkoliv měl jen útržkovité základní vzdělání, ve dvanácti letech se už pokouší psát svou první operu. Po hudebním školení u Michaela Haydna, bratra slavného skladatele, a abbého Voglera, cestoval jako klavírní virtuos. V sedmnácti byl jmenován dvorním kapelníkem města Wroclavi, v letech 1813 až 1816 působil jako dirigent Stavovského divadla v Praze. Od roku 1817 působí jako dirigent dvorního divadla v Drážďanech. Weberova originalita se projevila ve všech oborech jeho tvořivosti, je přesvědčivá v písních s doprovodem klavíru nebo kytary, ve sborech i v hudbě instrumentální. Nejdůležitější je však Weberova tvorba hudebně-dramatická. V tomto směru je nejprogresivnější jeho opera Čarostřelec (Freischütz, premiéra v Berlíně 1821), která není situována mezi běžné bohy, hrdiny nebo šlechtice většiny starších oper, ale do obyčejné vesnice. Směs venkovské atmosféry a pohádkového nadpřirozena je v tomto příběhu neobyčejně působivá. Inspirativními přednostmi této opery jsou však také čistě hudební kvality, vycházející z německé lidové hry se zpěvy (singspielu) a přinášející celou řadu harmonických obohacení (využití zmenšených septakordů) a instrumentačních novot (nové barvy klarinetů, lesních rohů), kterými dovedl mistrně charakterizovat náladově bohatý děj scény (démonické i humorné situace). S pomocí klarinetů a lesních rohů se Webrovi podařilo vytvořit typ hudby, která se po celé 19. století stala symbolem lesa, tajemství a kouzel. Ideál německé národní opery splnil Čarostřelec tím, že je oproštěn od italských vlivů. Právě národní rysy této opery se staly podnětem k rozvoji národních škol. Další opera, Euryanthe (premiéra ve Vídni 1823) na námět romantiky středověkého rytířství, je málo hrána pro slabé libreto, avšak stylově směřuje k Wagnerovi, zejména svými motivy v orchestru, které slouží psychologickému výkladu děje. Poslední Weberovo dílo opera Oberon (premiéra v Londýně 1826) je průkopnickým dílem v oblasti romantické pohádkovosti a orientálního koloritu. Touto partiturou Weber jen dovršuje vizitku skladatele, jehož odkazu si vážil i mistr orchestru Claude Debussy. Předehra k opeře začíná hlasem stupňovité

melodie Oberonova kouzelného rohu, která vytvoří romantickou atmosféru zvukového obrazu světa skřítků, víl, nymf a ostatních metafyzických bytostí. Vlastní zahájení přede hry – Allegro con fuoco – přináší vzruch a neklid líčení cesty, nebezpečí a překážky. Zazní zde znovu hlas Oberonova rohu, uvádějící plasticky zpěvné druhé téma přede hry. Je to motiv modlitby plný něhy a láskyplného citu. Ten lyrický romantický zpěv převládne nad vstupní hudbou a dominuje celé skladbě.

LUDWIG van BEETHOVEN (1770–1827)

je v dějinách hudby považován za dovršitele vídeňského klasicismu. Jeho dílo se stává věčnou inspirací víry v humanistické ideály všech dalších generací. K této velikosti se Beethoven vypracoval nezáviděníhodnou životní cestou. V dětství mu ctižádostivý otec hudbu málem zprotivil, jeho mimořádný hudební talent se však podařilo zachránit díky obětavému a výbornému učiteli Christianu Gottlobovi Neefemu. Už jako dvanáctiletý zastával malý Ludwig v Bonnu místo varhaníka a cembalistu u kurfiřtského dvora. Po matčině smrti (1787) musil Beethoven převzít péči o rodinu. Od 1792 pobýval trvale ve Vídni, kde studoval a žil jako svobodný umělec. Jako vynikající klavírista získal přístup do nejvyšší aristokratické společnosti; zvláště mecenášsky příznivě se k němu zachoval kníže Lichnowsky (díky jemu byl např. Beethoven i na Hradci nad Moravicí a to v roce 1806 a 1811).

Beethoven se nikdy neoženil, na rodinné pouto však myslí; je známo, jak podporoval finančně své bratry a jak se snažil vychovávat svého synovce Karla. Asi od roku 1795 byl Beethoven postižen chorobou sluchu, která roku 1816 vyústila v úplnou hluchotu. S návštěvníky se dorozumíval – jako později náš Bedřich Smetana – jen prostřednictvím tzv. konverzačních sešitů (dochovalo se jich asi 140). Díky svému handicapu býval často podrážděný a začal se stranit společnosti. Mimořádné psychické utrpení z nemoci, ale také vědomí mesianistického poslání ho dovedlo k napsání tzv. „Heiligenstadtské závěti“ (1802), v níž ztvrzuje, že se svého hrdinského zápasu ve prospěch lidstva nevzdává. Okázale slavnostní pohřeb (okolo 30 000 lidí) měl napravit to, co vídeňská společnost opomenula v případě pohřbu

Mozartova. Jeho rukopisy, knihy a nábytek byly prodány v dražbě za 1575 zlatých. Nejosobitějším rysem Beethovenovy hudby je její hudební tektonické novátorství a mimohudební poselství.

Preferovaný programový obsah symfonií přenesl Beethoven i do instrumentálních koncertů, Pečeť geniality mají i jeho klavírní sonáty či komorní hudba. Jediná opera Fidelio patří mezi největší tvůrčí činy v hudebně dramatické literatuře a stejně jako monumentální Missa solemnis je jedinečným dílem hudby duchovní.

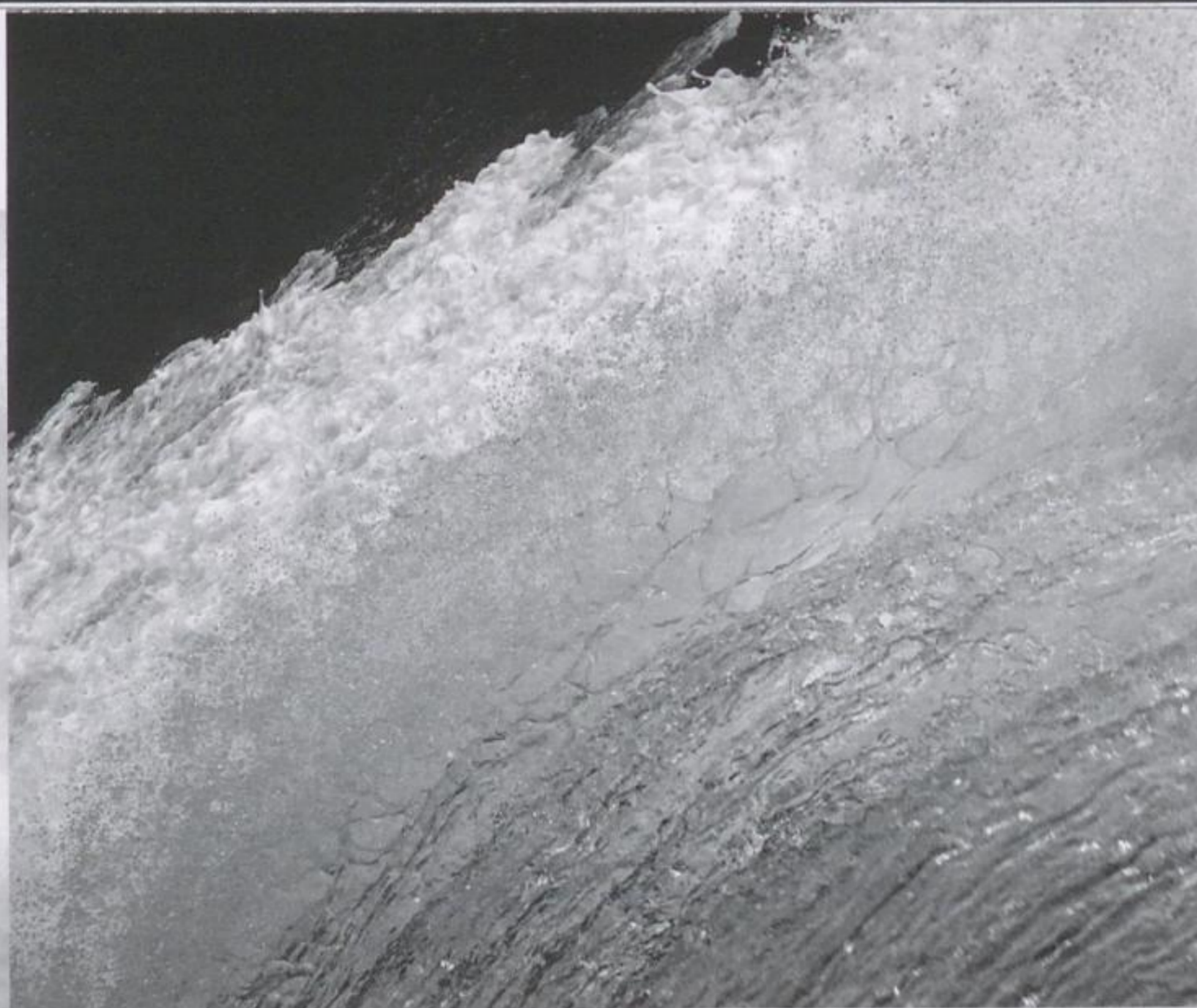
VIII. symfonie F dur, op. 93 vznikala zároveň se VII. symfonií. První provedení symfonie 27. února 1814 však nezaujalo. Zdála se proti předchozím Beethovenovým symfoniím příliš málo novátorská. Byla to však jen daň nafoukaného publika, které nepochopilo nové kvality mistrovy vyzrálosti. Symfonie počíná optimistickým Allegro vivace e con brio, které předjímá charakter celé skladby. Proto druhá věta představuje graciézní kouzlo subjektivního duchovního projevu, aby třetí věta kontrastovala v Tempo di menueto přímo noblesní výstavbou orchestrálního zvuku. Kouzelným kontrastem zde působí trio s melodiemi lesních rohů. Závěrem symfonie dává skladatel rozeznít všemu, co v životě dosud vstřebal, aby to pro druhé svou hudební řečí génia mnohonásobně zúročil.

Richard STRAUSS (1864–1949)

je vedle Gustava Mahlera významným předchůdcem moderního umění 20. století. Byl synem sólohornisty mnichovského dvorního orchestru a matky z bohatého rodu. V šesti letech začal s kompozičními pokusy a jako desetiletý chlapec slyšel poprvé Wagnerovy opery. V roce 1882 nastoupil Strauss na Mnichovskou univerzitu, kde studoval filosofii a historii umění, ale o rok později nastoupil již jako pomocník dirigenta Hanse von Bülowa a po jeho rezignaci zde zůstal (s pětiletou výjimkou působení ve Výmaru) jako hlavní dirigent. 1898 byl povolán jako dirigent do Berlína, kde působil až do roku 1918. V tomto období, v roce 1910 dirigoval v Národním divadle v Praze svou operu Elektra. Od roku 1919 až do roku 1924 byl dirigentem a spoluředitelem vídeňské Státní opery; od roku 1924 vede život nezávislého skladatele. Hodně diskutovaná byla Straussova role za dob nacismu. Po nás-

tupu nacistů k moci byl totiž skladatel v listopadu 1933 jmenován na post prezidenta Říšské hudební komory a za výkon této funkce byl především po válce hodně kritizován. Na Straussovu obhajobu je ale nutno dodat, že byl také z této pozice odvolán v roce 1935 poté, co odmítl odstranit z programu hry Die schweigsame Frau jméno židovského libretisty, svého přítele, Stefana Zweiga. Pro dnešního posluchače zůstává věčná otázka, v čem spočívá Straussovo mistrovské zvládnutí orchestru, které stále obdivujeme? Skladatel vyrostl v orchestrálním prostředí, uvažoval v pojmech instrumentace a každému nástroji v orchestru připisuje téměř lidské vlastnosti. Je sice pravda, že něco z jeho hudby je zjednodušené a něco až banální, mnohé křiklavé a zjevně přejaté. Nicméně stále zůstává mnohé, co proniká do nejhlubších míst lidského srdce. Jeho génius je možno vidět – opomeneme-li jeho slavné opery – především v jeho brilantních programních pasážích v Enšpíglově šibalství, Donu Quijotovi, Alpské symfonii a také dnes uváděné Sinfonii domestica op. 53 pro velký orchestr. Skladatel napsal partituru v letech 1902–1903. Svým mimohudebním obsahem chce hudbou této partitury, jež počítá s více než 100 členným orchestrem (mj. čtyřnásobná dřeva, 4 saxofony, 8 lesních rohů a bohaté smyčce), vylíčit šťastný život rodiny (témata pro Muže, Ženu a Dítě). Také rozdělení symfonie na 5 vět (Introdukce, Scherzo, Adagio, Finale a Epilog) lze chápat obrazně jako průběh dne rodinného života. Ale tento výklad již asi nikoho nezaujme. Dejme přednost požitku z vlastní hudby, její instrumentace a opojného zvuku orchestru. Sinfonia domestica měla premiéru 21. 3. 1904 v New Yorku (během Straussových oslav), Wetzlerův symfonický orchestr řídil autor.

JIŘÍ KOCUR

*Dobrá hudba je jako klenot.
Tak jako naše pitná voda.*

Ostravské vodárny
a kanalizace a.s.

Ondeo
SVEZ

Ostravské vodárny a kanalizace a.s.
Nádražní 28/3114, 729 71 Ostrava-Moravská Ostrava
Tel.: 597 475 111, www.ovak.cz, info@ovak.cz

Pitná voda pro Ostravu

Generální partner

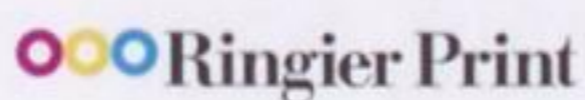
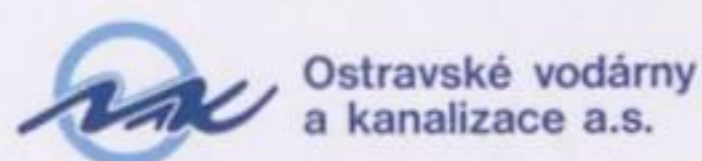
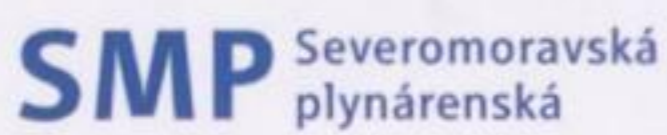

SKUPINA ČEZ

Hlavní partneři

Stálí partneři

Hlavní mediální partneři

Festival se koná za finanční podpory
Statutárního města Ostravy, Moravskoslezského kraje
Ministerstva kultury České republiky

